

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

19.08.2021

Vår ref.:

2020/5956-48

Deres dato:

17.08.2021

Deres ref.:

2020/5956-47

Trude Lill Mikkola
Mikkelsnesveien 626
9930 Neiden

Saksbehandler, innvalgstelefon
Andreas Vikan Røsæg, 77642117

Avslag på søknad om videre skadefelling på bjørn i beiteområdet til Neiden beitelag

Statsforvalteren i Troms og Finnmark viser til søknad fra Neiden beitelag, om videre skadefelling i deres beiteområde. Vi fatter slikt

- Vedtak -

Statsforvalteren har vurdert søknaden i henhold til naturmangfoldloven § 18 bokstav b, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3. Statsforvalteren avslår søknad om skadefelling av bjørn i beiteområdet til Neiden beitelag.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 samt rovviltforskriften § 18 tredje ledd. En eventuell klage skal fremsettes for Statsforvalteren i Troms og Finnmark jf. forvaltningsloven § 32.

Bakgrunnen for saken

De to siste sauekadavrene funnet i området, som etter vurdering fra Statens naturoppsyn er dokumentert/antatt drept av bjørn, har antatt skadedato i perioden 15.7–13.8. Det tredje siste har antatt skadedato 31.7–1.8. Før dette ble det i perioden 30.6–20.7 dokumentert/antatt 10 sau og 3 lam drept av bjørn i området. Det har vært skadefellingstillatelse på bjørn i området i perioden 30.6–16.8.

Fellingstillatelsen ble sist forlenget til perioden 3.8.2021–16.8.2021. Statsforvalteren ga ikke ytterligere forlengelse av fellingsperioden, og skadefellingsforsøket ble avsluttet 16.8.2021.

I brev av 28.5.2021 om *Kvote for betinget skadefelling av gaupe og brunbjørn 2021/2022*, ble region 8 – Troms og Finnmark (inkludert samarbeidsområdet i region 7) tildelt en kvote på 2 bjørn fra og med 1.6.2021 til og med 15.10.2021. Videre viser vi til utvidelsen av kvoten med ytterligere 2 bjørn, vedtatt 18. juni 2021. Per 18.8.2021 er det felt 4 bjørner etter 1. juni i år i region 8. En hannbjørn er felt 7. juni i Sør-Varanger. I Bardu ble det felt en binne 21. juni og en hannbjørn 23. juni. I Salangen ble en hannbjørn felt 2. juli. Kvoten på fire dyr var dermed brukt.

Den 2. juli utvidet Miljødirektoratet kvoten for betinget skadefelling av bjørn med 1 dyr. Kvoten ble avgrenset til tidligere Finnmark fylke.

Søknaden

Neiden beitelag søker om videre skadefelling på bjørn i beiteområdet til Neiden beitelag (Spurvneset) fra 17.8.2021. Dere skriver at det er funnet kadaver gjennom hele sommeren og per nå er kadavrene dere finner av lam oppspist, og de sauene dere har funnet ligger i vann slik at radiobjella ikke virker. Dette betyr at dere ikke får dokumentasjon fra SNO på dyr som er tatt. Dere ser at dere har en pågående skadesituasjon i et prioritert beiteområde.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 13, jf. også § 4 første ledd bokstav h og § 9. Vedtak om skadefelling kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

Statsforvalteren vurderer skadefelling innenfor den ramme som er satt av rovviltnemnda og Miljødirektoratet, jf. rovviltforskriften § 9 første ledd. Føringene i forvaltningsplanen for rovvilt tillegges vekt, og felling kan bare gjennomføres om det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Bestemmelsens andre ledd bokstav a til d slår fast at det skal tas særlig hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for fremtidige skader
- muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtaket skal være begrenset i tid, rom og antall dyr.

For informasjon om rammer, målsettinger og organisering av forvaltning av rovvilt, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, kapittel 3.

Bestandssituasjonen for bjørn

Det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn er 13 årlige kull. Bestandsmålet for region 8, Troms og Finnmark er på 6 årlige kull. Antall kull blir beregnet på bakgrunn av innsamlet DNA fra bjørn. I 2020 ble det beregnet at det ble født 2,5 kull i Troms og Finnmark. Det ble gjennom DNA-analyser av bjørn identifisert 59 individer i Finnmark og 7 individer i Troms. Ifølge «NINA Rapport 1986 – Populasjonsovervåking av brunbjørn» har Finnmark hatt stor økning i antall påviste individer i perioden 2017–2019, og har vært det mest bjørnerike området i Norge de siste 3 årene.

De viktigste områdene for brunbjørn i Finnmark ligger i Pasvikdalen i Sør-Varanger og Indre deler av Finnmarksvidda i Karasjok og Kautokeino. Det er i disse områdene de fleste binnene oppholder seg, og det er her hovedproduksjonen i bjørnebestanden skjer.

De siste 3 årene, siden 1.1.2018 er det en kjent avgang på fem bjørner i Finnmark, alle i B-området for bjørn. Tre bjørner ble felt på skadefelling i Sør-Varanger i 2019. En unge ble funnet drept av et annet dyr i Sør-Varanger i 2020 og 7.6.2021 ble det felt en hannbjørn i Sør-Varanger.

Statsforvalterens vurderinger

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at bjørn og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.

Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Hovedmålsetningen i norsk rovviltforvaltning er to-delt, jf. rovviltforliket av 2004. Den to-delte målsetningen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konflikten og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Et viktig virkemiddel i norsk rovviltforvaltning er såkalt differensiert forvaltning. Dette innebærer i hovedsak at man skal skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Konkret innebærer dette at man har opprettet forvaltningssoner for de ulike rovviltartene.

I forvaltningsplan for rovvilt i region 8, Troms og Finnmark, fremgår regionale forvaltningsmål for store rovdyr og delmål for å nå hovedmålsetningene. Ett av delmålene er å sørge for effektivt uttak av rovvilt som representerer skadepotensiale i B-områder. Statsforvalteren ønsker å nå bestandsmålet for bjørn med lavest mulig skadepotensial på sau og rein, jf. rovviltforskriften § 6.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Statsforvalteren vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig til å fatte vedtak i saken. Forvaltningen har meget god kunnskap om status og utbredelse for brunbjørn. Vi har god kunnskap om bjørnebestanden i Finnmark, i region 8 og i Norge. Vi har god kunnskap om faktorer som påvirker bjørnebestanden og om hvilken effekt en felling vil ha på bestanden. Dette har vi basert på NINA rapport 1986, som oppsummerer mye av den kunnskapen vi har om bjørn i Norge per dato. Vi har fått mye kunnskap om den skandinaviske bjørnen gjennom Det skandinaviske bjørneprosjektet, for eksempel deres *Rapport 2010 – 3 Bjørnens økologi og status i Skandinavia*. Mange års DNA-registrering av bjørn i både Norge og Sverige (rovbase.no) har også bidratt til god kunnskap om bestandsstørrelse og bestandsutvikling.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer dermed ikke til anvendelse.

Vår vurdering er at tillatelse til felling i dette tilfellet ikke hadde truet bjørnebestandens overlevelse i region 8 jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd.

Det aktuelle området i Neiden er B-område for bjørn, det er prioritert for beitedyr, og det er et viktig beiteområde for sau. Det er nå (rovbase per 19.8.2021) funnet 28 sau og lam i området som SNO har vurdert om er drept av fredet rovvilt, av disse er 16 dokumentert eller antatt tatt av bjørn, tre av disse er funnet etter 20.7.2021. Øvrige kadaver har fått dødsårsak ukjent/usikker, dette utelukker ingen dødsårsak, heller ikke at de er tatt av bjørn.

Statsforvalteren er kjent med at det gjennom sommeren, og også den siste tiden er funnet kadaverrester etter flere lam, der kadavrene har vært for oppspiste til at dødsårsak kan fastslås. Lammene har ikke radiobjeller som kan fortelle hvor og når lammene slutter å bevege seg. Statsforvalteren utelukker ikke at det dreier seg om en bjørn som tar en større andel lam enn hva som er vanlig, noe som gjør det ekstra vanskelig både å få ferske bjørnespor for fellingsforsøk og å dokumentere tap. Vi er også kjent med at bjørn kan legge kadaver i vann for oppbevaring, og at det kan vanskeliggjøre å finne kadaver fordi en ikke vil motta signaler fra radiobjella. Dette betyr at vi ikke har full oversikt over skadens omfang og utvikling. Vi har likevel ikke grunn til å tro at det skal være vesentlig vanskeligere å finne kadaver nå enn tidligere i sommer, ut fra det forventer vi at antall dokumenterte kadaver gir et forholdsmessig bilde på utviklingen i skadens omfang.

Det er funnet DNA etter binne FI287 i området, dette er trolig en ung binne. Videre er vi kjent med at det ut fra sporfunn og andre indisier ser ut til at det også har vært en større bjørn i beiteområdet. Vi vurderer at fast etablering av en binne i dette området ikke er forenlig med at dette er et viktig beiteområde for sau. Rovviltforskriften legger føringer om at det er gjennom lisensfelling at bjørnebestanden skal forvaltes slik at tap av beitedyr minimaliseres innenfor rammene av rovviltforliket og den todelte målsettingen om både beitedyr og rovvilt.

Skadefelling er et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Et element for iverksetting av skadefelling er at det foreligger kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises tatt av bjørn, og at skadene ser ut til å kunne fortsette. Dersom det er sannsynlig at skadene vil vedvare og det ikke er andre rimelige forebyggende tiltak som kan iverksettes, vil skadefelling kunne gis.

Vi vurderer at skadepotensialet er avtagende nå på høsten, når det nærmer seg sankning av sauene. Tidlig nedsanking er et forebyggende tiltak som kan iverksettes jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd og rovviltforskriften § 9. Besetningene i beiteområdet har søkt om og fått innvilget tilskudd til planlagt tidlig nedsanking fra og med 20. august.

I avgjørelsen om å avslå søknad om videre skadefelling har vi vektlagt at Miljødirektoratet i brev av 6.7.2021 om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn ber *Statsforvalteren om å heve innslagspunktet for tillatelse til felling av brunbjørn, slik at eventuell bruk av den nå utvidede kvoten blir rettet mot individer/områder i pågående og akutte skadesituasjoner og hvor skadepotensialet er stort.*

Vi har ikke gjort videre vurderinger av naturmangfoldloven §§ 10, 11, og 12 i denne saken som gjelder avslag på søknad om fellingstillatelse.

Konklusjon

Statsforvaltere avslår søknad om videre skadefelling av bjørn. Vi har lagt avgjørende vekt på at dokumenterte bjørneskader har vist en avtagende utvikling, at skadepotensialet er avtagende nå på høsten, når det nærmer seg sankning av sauene, og at tidlig nedsanking er et forebyggende tiltak som kan iverksettes.

Med hilsen

Lisa Bjørnsdatter Helgason
miljødirektør

Andreas Vikan Røsæg
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent